

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΜΠΝΕΥΣΙ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Σέ προηγούμενο άρθρο μας διακρίναμε τις πραγματικές έντυπώσεις που μας προσφέρει το παρόν και που μάς γεννούν πραγματικά και ενεργητικά αισθήματα, από τις μηχανικές και τις παθητικές έντυπώσεις που τις δημιουργούν τά περιγραφικά μέσα του λόγου και της μουσικής και που για φυσικούς λόγους μάς γεννούν μηχανικά και παθητικά αισθήματα.

Σήμερα, θά εξετάσουμε πώς τα πραγματικά αισθήματα ενεργούν στη διάνοια και στην δηλ. αισθηματικότητα ενός συνθέτη, προκαλώντας την αυτόματη σχεδόν εμφάνιση αόθρομητων και εμπνευσμένων έργων, πότε μέσα στά όρια του αυτοσχεδιασμού και πότε μέσα στον κύκλο άρτίων μουσικών συνθέσεων.

Ένα έντονο πραγματικό αισθήμα, που τό γεννούν οι ενεργητικές έντυπώσεις της ζωής στο νού του συνθέτη, ανεξάρτητα από τη θέληση του και σχεδόν αυτόματα, άφορ φθάσει στην ένταση και στην διάρκεια μιάς έμμόνου αισθήσεως, άρχίζει σάν φυσική συνέπεια της άνωθροπίνης διανοητικότητας, νά έπιζητητή την ενεργητική έκδηλώσή του και αυτήν περίπου τό μετάφρασή του από τά μέσα του λόγου και της μουσικής, από την όποια και οδασιαστικά θά έκδηλωθή σέ έέργεια.

Συνήθως, στους άνωθροπούς, που δέν έχουν την ι-διότητα του καλλιτέχνη, τά πραγματικά αισθήματα δέν φθάνουν στην ένταση μιάς έμμόνου αισθήσεως, όστε νά έκδηλώσουν την μετάφρασή τους από τά μέσα του λόγου και της μουσικής, κι' άν καμιά φορά φθάσουν, έπάνω σέ έξαιρετικές στιγμές άπέλπιας, πόνου και άγωνίας, συμβαίνει ή μετάφρασή τους από τά μέσα του λόγου και από αυτά άκόμη τά μέσα της μουσικής, σάν μοιρολόγι, χωρίς νά έπακολουθήση δημιουργία έργου τέχνης. Όμως σέ έναν έξσηκημένο συνθέτη τά χαραγμένα στην μνήμη του μέσα της μουσικής, οι ήχοι, οι ρυθμοί και οι χρωματισμοί, μεταφράζουν αυτόματα τά έντονα και έμμονα αυτά αισθήματα, και χωρίς αυτός νά καταβάλη καμιά ιδιαίτερη προσπάθεια έκλογής τών καλύτερων και τών καταλληλοτέρων μέσων, παίρνουν αόθρομητα τόν τελειότερο πάντοτε όρομό, έμφανίζοντας στην διάνοιά του μία αυτοσχεδία μελωδία ή και ένα όλόκληρο και όρτιο σύνθεμα.

Τότε βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα φυσικό φαινόμενο της άνωθροπίνης διανοίας που τό όνομάζουμε εμπνεύ-σιν και που θά ήταν κοινή ιδιότης, εάν όλοι συνήθιζαν νά καταγράφουν αυτές τις μεταφράσεις τών αισθημάτων τους με τά μέσα του λόγου ή της μουσικής, που τις ενεργεί αυτόματα ή διάνοιά τους.

Η εμπνευσμένη δημιουργία έχει άφήσει στην ιστορία της μουσικής καταπληκτικά παραδείγματα του καθαρού αυτοματισμού της, με την εμφάνιση άρτίων και πολλές φορές τελείων έργων που γεννήθηκαν άκόμη και μέσα στον όπνο τών συνθετών, όπως συνέβη στον 'Ιταλό μουσικό Ταρτινι, που έγραψε την θαυμάσια «Τρίλια του Διαβόλου» από την έπιρροή ενός όνείρου, όπου ένα πραγματικά άπόκρυφο αισθημά του μεταφρά-σθηκε οδοματάως μέσα του σέ μουσική.

Ό συνθέτης σηκώθηκε από τόν όπνο του και εύτυ-χος θυμόταν άκόμη την μουσική και έπρόλαβε νά την

γράψει στο χαρτί. Η πρώτη διανοητική λειτουργία της συνθέσεως είχε συντελεσθεί έντελώς ούτέματα όπό την διάνοιά του με τόν παραδοξότερο και σπανιώτερο τρόπο.

Η μετάφρασις τών αισθημάτων από τό μέσα της μουσικής, τό πρωταρχικό και βασικό στοιχείο της καλλιτεχνικής δημιουργίας που ενεργείται ούτέματα από τό ζωνιανό έντοικτο του συνθέτη, δέν μπορεί ποτέ και με κανένα τρόπο νά ξεφύγη από τά όρια του αυτοματισμού του, και ν' άντικατασταθί από μηχανισμούς άδηγοόμενους από την διανοητική θέληση, χωρίς τελείο έκμηδενισμό της εμπνεύσεως. Η έπείρα και ή ιστορία έχουν άποδείξει με τόν τρανότατο τρόπο, ότι δέν υπάρχει ούτε θά ύπάρξη ποτέ κανόνας νά όδηγήση την διάνοια στην έκλογή του συμβολίου της μουσικής που μεταφράζουν ένζ όποιοδήποτε όρτιο αισθημα, εάν δέν μεσολαβήση και δέν συμμετάσχη σ' αυτό ένεργά τό έντοικτο.

Η πρώτη αυτή λειτουργία, καθαρό δημιούργημα του έντοικτου, άκολουθείται από μία δεύτερη λειτουργία περισσότερο διανοητική, από την κρίση, εάν τά μέσα της μουσικής μετάφρασαν ή όχι τό έντονο αισθημα κατά την διάρκεια της αυτομάτου συλλήψεως και της εμπνεύσεως, και ή όποια έχει άμσες αναλογίες με τόν πλοόστο τών γνώσεων που έχει άποθροκλήση ό συνθέτης στη μνήμη του, με τόν κύκλο τών όποιων και ενεργείται ή σύγκριση και ή κρίσις.

Η δεύτερα αυτή λειτουργία γεννά άμσως σάν φυσικό έπακόλουθο της μία τρίτη, βαθύτερη και περισσότερο έπιπονη λειτουργία, την άνάπλσις της εμπνεύσεως από την διάνοια, που πολλοί συνθέτες την άμε-λουν και την άποφεύγουν και ή όποια συνίσταται στην άνάπλσις του έντόνου αισθηματος, που άπετέλεσε την άρχική ρίζα της εμπνεύσεως, με τά μέσα της μουσικής που τό μετάφρασαν κατά την διάρκεια της πρώτης έμφανίσσεως της και που μένουσ νόμιμα χαραγμένα στην μνήμη του συνθέτη έπιζώντνας την κρίση της μεταφραστικής όξίας τους.

Η τρίτη αυτή λειτουργία είναι άκριβώς άντιστροφή πρής την πρώτη που την όνομάσμε εμπνεύσι και ενώ στην πρώτη τό έντονο αισθημα έπηρεάζει άμσως την διάνοια γεννάοντας τά κατάλληλα μέσα της μουσικής που μεταφράζουν, στην τρίτη γίνεται μηχανικά άνάπλσις του έντόνου αισθηματος και άνωθροίσις του στην διάνοια διά μέσου τών στοιχείων της μουσικής που άρχικά τό μετάφρασαν. Μέσος σ' αυτό παρουσιάζονται δύο έπικίνδυνα σημεία που μπορούν νά έχουν άμσως συνέπεις στην εμπνευσμένη δημιουργία, ή άλλοίσις του κυρίου αισθηματος της εμπνεύσεως κατά την δευτερογενή μηχανική άνάπλσίν του, όταν τά μέσα της μουσικής που την ενεργούν, δέν μεταφράζουν έπαρκώς την άρχική σύλληψή του, και ή άλλοίσις αυτών τών μέσων της μουσικής που άποτελούν τό εμπνευσμένο μουσικό θέμα και σύνθεμα, μέσα στην προσπάθεια που καταβάλλει ή κρίσις του συνθέτη με την έπέεργασία του θεματός για την τελειότερη μετάφρασι του κυρίου αισθηματος της εμπνεύσεως.